

pachter Meindert de Groot (links)
en projectleider Klaas Kooistra (rechts)

Of u nu agrariër bent, in of vlakbij het Friese veenweidegebied woont of simpelweg interesse hebt in innovaties van de Veenweidevisie, proeftuin de Welle is een boeiend project om van op de hoogte te zijn en te blijven. Deze informatiebrief helpt u daarbij! Als u verder leest, komt u meer te weten over de aanleiding voor de proeftuin, de start van de grasproef en de gebruikte grasmengsels. Ook leest u over andere proeven die in het gebied plaatsvinden.

Zo willen wij op een passende, transparante manier te werk gaan. Proeftuin de Welle is immers een initiatief dat we niet alleen vóór, maar ook mét de omgeving uitvoeren. Heeft u nog vragen of opmerkingen? Wij horen graag van u. De contactgegevens vindt u in het colofon van deze informatiebrief.

Gras op natte veengrond

In het Friese veenweidegebied bevinden zich laaggelegen weilanden met een veenbodem. Momenteel staat het bijzondere karakter van dit gebied onder druk. Want doordat het waterpeil zakt, oxideert het veen. Dit zorgt ervoor dat het veen langzaam verdwijnt en de bodem daalt. Om de unieke veenweidewaarden te beschermen en de bodemdaling te vertragen, is het nodig om het veen natter te houden en het grondwaterpeil te verhogen.

Boeren in het gebied krijgen hierdoor te maken met nattere landbouwgrond, vooral op laaggelegen delen van de percelen. Dit kan tot gevolg hebben dat deze grond mogelijk minder goed voor grasland te gebruiken is. Het is daarom belangrijk om op tijd in te spelen op deze ontwikkelingen. Provincie Fryslân en partners doen dat door te experimenteren met nieuwe grassoorten op een natte bodem.

Tussen Hommerts en Woudsend heeft de provincie twee naast elkaar gelegen percelen met veengrond in eigendom. Deze grond zet zij in, om in samenwerking met Wetterskip Fryslân en de pachter van de percelen een grasproef uit te voeren. Dit is proeftuin de Welle. De proef moet duidelijk maken of met alternatieve grasmengsels op natte veengrond toch een goede grasopbrengst te behalen is.

De grasproef van start

Het weer gooide afgelopen jaar roet in het eten, maar proeftuin de Welle is nu echt van start gegaan! Projectleider Klaas Kooistra, pachter Meindert de Groot en loonwerker Arjen Rijpma zijn benieuwd naar de eerste resultaten, die vanaf komend voorjaar te meten zijn.

De grasproef moet aantonen wat het effect is van hoge slootwaterstanden op de landbouw. De twee percelen van proeftuin de Welle hebben samen een oppervlakte van ruim vier hectare en zijn in ieder geval tot 2021 beschikbaar voor de proef. Het ene perceel heeft een slootwaterpeil van 40 centimeter beneden het maaiveld gekregen, het andere een peil van 20 centimeter beneden het maaiveld. De opzet van de proef is om op beide percelen in aparte vakken drie alternatieve grasmengsels te laten groeien. "Elk van deze vakken bewerk ik op dezelfde manier, precies zoals ik bij gewoon gras doe", zegt De Groot. "Zo kunnen wij de mengsels goed met elkaar vergelijken."

Regen en droogte

Bij de proef bleek het weer een factor die zich meteen liet gelden. Ongunstige weersomstandigheden hebben het project met een jaar vertraagd. "Ons plan was om vorig jaar september de grasmengsels in te zaaien", vertelt Kooistra. "Maar in die periode en ook in de maanden erna viel er te veel regen." In juni kon de proef eindelijk starten, maar toen volgde het andere uiterste: droogte. "Het gras kwam wel op, maar de wortels hadden niet genoeg kracht. We hadden er daarom geen goed gevoel over", aldus Rijpma. Het projectteam besloot de proef een halt toe te roepen en weer van voren af aan te beginnen.

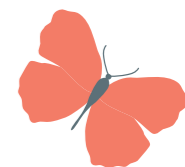
Interessant proces

Afgelopen augustus was er een herstart. Rijpma heeft de twee percelen gefreesd, vlakker gemaakt en ingezaaid met de grasmengsels. Deze keer liep het een stuk beter en konden de wortels overleven. Inmiddels is er ook al één keer gemaaid. De Groot: "Maar het gras is nog te jong om verschillen te meten. Daarvoor moeten wij wachten tot na de winter. De grond heeft nu rust nodig." Kooistra vult aan: "Komend voorjaar zijn belangrijke vragen al iets beter te beantwoorden. Hoe gedragen de verschillende mengsels zich? Hoe sterk is de draagkracht? Zijn deze percelen net zo rendabel als traditioneel grasland? Pas over een paar jaar kunnen we echt conclusies trekken. Maar het is een interessant proces om te volgen."

'De grond heeft nu rust nodig'

'De vraag is: wat kost bloemrijk grasland de boer?'

De grasproef is niet de enige proef die in proeftuin de Welle in gang is gezet. Provincie Fryslân en Wetterskip Fryslân bestuderen hier tegelijkertijd de kosten en baten van bloemrijke weilanden.

Om het veen zoveel mogelijk te behouden en bodemdaling te voorkomen, zorgen de provincie en het waterschap in het veenweidegebied voor een hoger slootpeil. Dit is een peil van gemiddeld 60 tot 90 centimeter beneden het maaiveld. Omdat de grond niet overal vlak is, betekent dit dat sommige delen van het land nog minder drooglegging hebben. Dat kan nadelig zijn voor de landbouw.

'Tûke' boeren

Hoe ga je daar als boer mee om? "Het antwoord blijkt misschien uit de grasproef, met verschillende grasmengsels bij een slootpeil van 20 en 40 centimeter beneden het maaiveld", zegt Niek Bosma, projectleider bij Wetterskip Fryslân. "Maar we kijken ook in hoeverre drainage een oplossing is voor dit probleem. Of misschien vinden de agrariërs zelfs zónder speciale ontwateringsmaatregelen manieren om hier slim mee om te gaan. Een 'tûke' boer weet in te spelen op beperkingen bij het gebruik van het land."

Landschapspijn

In Nederland steekt hier en daar 'landschapspijn' de kop op. Veel weilanden bestaan alleen uit gras: een en al groen. Dat is goed voor de agrarische bedrijfsvoering. Sommige omwonenden en recreanten zien liever een bloeiend landschap, met een diversiteit aan kleuren. Bovendien zorgen bloemen en kruiden voor meer insecten, wat de

weidevogels ten goede komt. Bloemrijke grasmengsels zijn echter duurder en om bloemrijk grasland te krijgen, is het nodig dat de boer het gras later maait. De boer kan hierdoor mogelijk minder gras oogsten.

Biodiversiteit versus opbrengst

Binnen proeftuin de Welle is een halve hectare gereserveerd voor dit thema. "Wat kost bloemrijk grasland de boer en is het dat waard? Dat is de vraag die hierbij centraal staat", legt Bosma uit. "Er zijn verscheidene methoden om meer biodiversiteit te creëren. Bijvoorbeeld met een specifiek maaibeeld of het gebruik van zaaimengsels. Ook kun je ervoor kiezen om alleen de eerste 10 meter vanaf de slootkant bloemrijk te maken. Maar hoeveel opbrengst loop je dan mis en kun je dat compenseren? Dat is wat we op dat kleine stuk grond allemaal willen testen. We doen dat in samenwerking met de boeren – ook zij zijn natuurliefhebbers."

'Ook boeren zijn natuurliefhebbers'

Green Spirit: de grasmengsels

Naast de bestaande grassoort zijn er drie andere grasmengsels die in de proeftuin bij een hoog grondwaterpeil worden getest. De producent van deze mengsels is Barenbrug uit Nijmegen. Drie vragen aan Mark Jan Vink, accountmanager bij Barenbrug.

Om welke drie grasmengsels gaat het?

“GreenSpirit Smakelijke Weide, GreenSpirit Maaien en GreenSpirit Veenweide. Het woord ‘mengsel’ geeft al aan dat ze uit een combinatie van verschillende grasrassen bestaan. GreenSpirit Smakelijke Weide is ingezaaid met witte klaver en GreenSpirit Veenweide is ingezaaid met zowel rode als witte klaver. Het voordeel van klaver is dat deze plant stikstof bindt uit de lucht. Er is dan minder kunstmest nodig.”

Waarom is voor deze mengsels gekozen?

“Ons is gevraagd om een aanbeveling te doen. Daar hebben wij een beetje mee geworsteld: gaan we voor een experimentele aanpak? Of voor soorten die momenteel al in gebruik zijn? Uiteindelijk kozen we voor dat laatste, om meer zekerheid te bieden. Ook sloten deze mengsels goed aan bij de wensen van het projectteam. De beste kanshebber voor succes vind ik GreenSpirit Veenweide. Zoals de naam al doet vermoeden, is dat mengsel specifiek voor veengrond bedoeld.”

Wat vinden jullie van deze grasproef?

“Een mooi en interessant project! We zijn blij om hierbij betrokken te zijn, want het levert ook voor ons waardevolle kennis op. De samenwerking tussen alle partijen verloopt prettig; daar krijg ik energie van. Bovendien is het leuk dat er voor belangstellenden zoveel openheid over de proef is. Denk bijvoorbeeld aan de bordjes met informatie die wij bij de percelen plaatsen. Of aan deze informatiebrief!”

‘Uiteindelijk kozen we voor zekerheid’

COLOFON

Heeft u vragen?

Neem gerust contact op met Klaas Kooistra, projectleider

E-mail: riperwei@outlook.nl

Telefoon: 06 222 46 162

Deze informatiebrief is een uitgave van Veenweide Fryslân. De informatie kwam tot stand onder de verantwoordelijkheid van provincie Fryslân en Wetterskip Fryslân.

Tekst, ontwerp en vormgeving: Vonc Communicatie
Fotografie: Daniël Hartog & Barenbrug
Druk: Provincie Fryslân, Leeuwarden